

ALFABET ROSYJSKI (cyrylica) składa się z 33 znaków:

- 10 samogłosek: А, Е, Ё, И, О, У, Ъ, Э, Ю, Я
- 21 spółgłosek: Б, В, Г, Д, Ж, З, Ё, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ
- znaku miękkiego ь i twardego ъ.

Spółgłoski w języku rosyjskim mogą być twarde lub miękkie. Miętkość spółgłosek oznaczona jest znakiem miękkim, albo samogłoskami: и, е, ё, ю, я występującymi za daną spółgłoską. Porównaj: там – тѣтя, да – дѣдя. Spółgłoski „ч, щ” są zawsze miękkie, a „ж, ш, ц” zawsze twarde.

AKCENT w języku rosyjskim jest ruchomy, może padać na różne sylaby wyrazów i może zmieniać miejsce przy odmianie słowa. Samogłoski akcentowane wymawiane są wyraźniej, nieco dłużej i głębiej, natomiast samogłoski w pozycji nieakcentowanej ulegają redukcji i wymawiane są krócej, ciszej i nieco inaczej. Litera „ѐ” zawsze oznacza pozycję akcentu w słowie, w którym występuje, dlatego nie zaznacza się go tak jak w innych słowach kreską lub podkreśleniem. Akcent zaznaczany jest tylko w tekstach służących do nauki języka rosyjskiego (zaznaczenie nie występuje więc w oryginalnej literaturze, gazetach, czasopiśmie, Internecie). Akcentu nie zaznacza się również, jeśli w słowie występuje tylko jedna samogłoska, gdyż wiadomo, że jest ona akcentowana.

PODSTAWOWE ZASADY FONETYCZNE

- Samogłoskę „о” w pozycji nieakcentowanej czytamy jak „а”, na przykład: она́, спаси́бо.
- W połączeniach liter: -оро-, -еро- literę „г” czytamy jak „в”, na przykład: коро́, еро́ (dotyczy przymiotników, imiesłów przymiotnikowych, zaimków i liczebników porządkowych).
- W niektórych słowach literę „ч” czytamy jak „ш”, na przykład: что́, коне́чно.
- Litery „ш, ж, ц” są zawsze twarde. Jeśli występują po nich samogłoski „и, е” wymawiamy je odpowiednio: „ы, э”, na przykład: жи́ть, желе́, ши́фр, ше́сть, ци́фра, це́нтр.

ZNAK MIĘKKI I TWARDY

Znak miękki pełni następujące funkcje:

- zmiękcza spółgłoskę twardą, na przykład: день, учи́тель
- rozdziela spółgłoskę twardą od następujących po niej samogłosek: „е, ё, ю, я, и”, na przykład: шью́, мышью́

Znak twardy oddziela przedrostki zakończone na twardą spółgłoskę (na przykład: под, в, с) od słów rozpoczynających się od liter: „е, ё, ю, я”. Porównaj: подѣ́хать, вѣ́хать, но: наѣ́хать, выѣ́хать.

RZECZOWNIKI

RODZAJ RZECZOWNIKA

- **Rzeczowniki w rodzaju męskim** są zakończone na spółgłoskę twardą (кот, дом), -й (трамва́й), -ий (санато́рий), znak miękki (день, словáрь) lub na -а, -я (słowa oznaczające osobników płci męskiej: дѣдя, мужчи́на).
- **Rzeczowniki rodzaju żeńskiego** kończą się na samogłoski: -а (водá), -я (ня́ня), -ия (Росси́я) lub znak miękki (ма́ть).
- **Rzeczowniki rodzaju nijakiego** są zakończone na samogłoski: -о (окно́), -е (мо́ре), -ие (здáние). Do rodzaju nijakiego zalicza się również niektóre rzeczowniki zakończone na -мя (na przykład: и́мя, вре́мя).

LICZBA RZECZOWNIKA

Liczbę mnogą rzeczowników tworzymy w zależności od ich rodzaju:

- **rodzaj męski i żeński: -ы/-и**
билѣ́т – билѣ́ты / трамва́й – трамва́и / ге́ний – ге́нии / рубль – рублѣ́ / па́па – па́пы / дѣ́дя – дѣ́ди
ка́рта – ка́рты / ня́ня – ня́ни / ли́ния – ли́нии / но́чь – но́чи
- **rodzaj nijaki: -а /-я**
окно́ – о́кна / мо́ре – моря́

Rzeczowniki, których temat zakończony jest na spółgłoski: „к, г, х, ч, ш, щ, ж” otrzymują w liczbie mnogiej końcówkę -и: парк – па́рки / кни́га – кни́ги / плечо́ – плѣ́чи.

ODMIANA RZECZOWNIKÓW

Rzeczowniki w języku rosyjskim odmieniają się przez 6 przypadków:

- 1) Mianownik – kto, co? (кто? что?)
- 2) dopełniacz – kogo, czego? (кого? чего?)
- 3) Celownik – komu, czemu? (кому? чему?)
- 4) Biernik – kogo, co? (кого? что?)
- 5) Narzędnik – kim, czym? (кем? чем?)
- 6) Miejszcownik – o kim, o czym? (о ком? о чём?)

Wyróżniamy 3 podstawowe typy odmian rzeczowników.

I DEKLINACJA

Należą do niej rzeczowniki rodzaju żeńskiego zakończone na **-а, -я, -ия** (na przykład: *ма́ма, ня́ня, ли́ния*) oraz rodzaju męskiego zakończone na **-а, -я** (na przykład: *па́па, дя́дя*)

	I. pojedyncza	I. mnoga
M. кто? что?	ма́ма, ня́ня, ли́ния	ма́мы, ня́ни, ли́нии
D. кого? чего?	ма́мы, ня́ни, ли́нии	мам, нянь, ли́ний
C. кому? чему?	ма́ме, ня́не, ли́нии	ма́мам, ня́ням, ли́ниям
B. кого? что?	ма́му, ня́ню, ли́нию	мам, нянь, ли́нии*
N. кем? чем?	ма́мой, ня́ней, ли́нией	ма́мами, ня́нями, ли́ниями
Msc. о ком? о чём?	ма́ме, ня́не, ли́нии	ма́мах, ня́нях, ли́ниях

- *W przypadku **rzeczowników żywotnych** liczby mnogiej biernik równy jest dopełniaczowi. Porównaj: Я ви́жу (кого, что?) – **мам, нянь**. Там нет (кого, чего?) – **мам, нянь**.
- Rzeczowniki z tematem zakończonym na „г, к, х, ж, ш, щ, ч” mają w dopełniaczu I. pojedynczej końcówkę **-и** (Na przykład: У меня́ нет э́той **кни́ги**).
- Rzeczowniki z tematem zakończonym na „ж, ш, щ, ч, ц” w narzędniku I. pojedynczej mają końcówki zależne od położenia akcentu. Porównaj: гру́шей, да́чей – душóй, свечóй.

II DEKLINACJA

Należą do niej rzeczowniki rodzaju męskiego zakończone na **spółgłoskę twardą, -ь, -й, -ий** (na przykład: *сто́л, де́нь, лице́й, ге́ний*) oraz rodzaju nijakiego na **-о, -е, -ие** (окно́, по́ле, зда́ние).

	I. pojedyncza	I. mnoga
M. кто? что?	сто́л, де́нь, лице́й, ге́ний	сто́лы, дни, лице́и, ге́нии
D. кого? чего?	стола́, дня, лице́я, ге́ния	сто́лов, дней, лице́ев, ге́ниев
C. кому? чему?	сто́лу, дню, лице́ю, ге́нию	сто́лам, дням, лице́ям, ге́ниям
B. кого? что?	сто́л, де́нь, лице́й, ге́ния*	сто́лы, дни, лице́и, ге́ниев*
N. кем? чем?	сто́лом, днём, лице́ем, ге́нием	сто́лами, дня́ми, лице́ями, ге́ниями
Msc. о ком? о чём?	сто́ле, дне, лице́е, ге́нии	сто́лах, днях, лице́ях, ге́ниях

	I. pojedyncza	I. mnoga
M. кто? что?	окно́, по́ле, зда́ние	о́кна, по́ля, зда́ния
D. кого? чего?	окна́, по́ля, зда́ния	о́кон**, по́лей, зда́ний
C. кому? чему?	окну́, по́лю, зда́нию	о́кнам, по́лям, зда́ниям
B. кого? что?	окно́, по́ле, зда́ние	о́кна, по́ля, зда́ния
N. кем? чем?	окно́м, по́лем, зда́нием	о́кнами, по́лями, зда́ниями
Msc. о ком? о чём?	окне́, по́ле, зда́нии	о́кнах, по́лях, зда́ниях

- *W przypadku **rzeczowników żywotnych** rodzaju męskiego biernik równy jest dopełniaczowi (zarówno w liczbie pojedynczej, jak i mnogiej). Porównaj: Я ви́жу (кого, что?) – **парне́й, отцо́в**. Там нет (кого, чего?) – **парне́й, отцо́в**.
- Rzeczowniki z tematem zakończonym na „ж, ш, щ, ч, ц” w narzędniku I. pojedynczej mają końcówki zależne od położenia akcentu. Porównaj: ме́сяцем, се́рдцем – отцо́м, лице́м.
- **Gdy w końcówce rzeczowników rodzaju nijakiego pojawia się zgrupowanie spółgłosek, w celu ułatwienia wymowy w dopełniaczu I. mnogiej pojawia się ruchome **-е** lub **-о**. Porównaj: о́кна – о́кон, пи́сьма – пи́сем, се́рдца – се́рдце́.

III DEKLINACJA

Należą do niej rzeczowniki rodzaju żeńskiego zakończone na **znak miękki**, na przykład: *но́чь, крова́ть, жи́знь, ма́ть, до́чь*.

	I. pojedyncza	I. mnoga	I. pojedyncza	I. mnoga
M. кто? что?	но́чь, жи́знь	но́чи, жи́зни	ма́ть, до́чь	ма́тери, до́чери
D. кого? чего?	но́чи, жи́зни	ноче́й, жи́зней	ма́тери, до́чери	матере́й, дочере́й
C. кому? чему?	но́чи, жи́зни	ноча́м, жи́зням	ма́тери, до́чери	матере́ям, дочере́ям
B. кого? что?	но́чь, жи́знь	но́чи, жи́зни	ма́ть, до́чь	матере́й, дочере́й
N. кем? чем?	но́чью, жи́знью	ноча́ми, жи́знями	ма́терью, до́черью	матере́ями, дочере́ями
Msc. о ком? о чём?	но́чи, жи́зни	ноча́х, жи́знях	ма́тери, до́чери	матере́ях, дочере́ях

ZAIMKI OSOBOWE

Zaimki osobowe stosujemy odpowiednio do rodzaju oraz liczby rzeczownika (żeński, męski lub nijaki, liczba pojedyncza oraz mnoga).

Zaimki te są bardzo podobne w języku polskim i rosyjskim: trzeba natomiast zapamiętać, że:

- zaimek „оні” odpowiada polskimi „oni/one”
- zaimek „вы” oznacza zarówno grupę osób, jak i jest używany w kontaktach formalnych jako polskie Pan, Pani, Państwo.

М. кто? что?	я	ты	он / онó	онá	мы	вы	онí
D. когó? чегó?	меня	тебя	его	ее	нас	вас	их
С. комú? чемú?	мне (ко мне)	тебе	емú (к немú)	ей (к ней)	нам	вам	им (к ним)
В. когó? что?	меня	тебя	его	ее	нас	вас	их
N. кем? чем?	мно́й, мно́ю (со мно́й)	тобо́й, тобо́ю	им (с ним)	ей, ёю (с ней, с не́ю)	на́ми	ва́ми	и́ми (с и́ми)
Msc. о ком? о чём?	мне (обо мне)	тебе	не́м	ней	нас	вас	них

ZAIMKI DZIERŻAWCZE

Są to zaimki odpowiadające na pytania: чьй, чья, чье, чьи (чье) – чей, чья, чье, чьи.

- **rodzaj męski:** мой / твой / его / её / наш / ваш / их
- **rodzaj żeński:** моя / тво́я / его́ / её / на́ша / ва́ша / их
- **rodzaj nijaki:** моё / твоё / его́ / её / на́ше / ва́ше / их
- **I. mnoga:** мой / твой / его́ / её / на́ши / ва́ши / их

Zaimki **его́, её, их** nie odmieniają się przez przypadki:

Это **её** (**его́, их**) брат. У **её** (**его́, их**) брата усы. Я помогла **её** (**его́, их**) брату. Я видела **её** (**его́, их**) брата. Он играл с **её** (**его́, их**) братом. Я говорю об **её** (**его́, их**) брате.

	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki	Liczba mnoga
М. кто? что?	мой, твой наш, ваш	мо́я, тво́я на́ша, ва́ша	моё, твоё на́ше, ва́ше	мо́й, тво́й на́ши, ва́ши
D. когó? чегó?	моего́, твоего́ на́шего, ва́шего	моёй, твоёй на́шей, ва́шей	моего́, твоего́ на́шего, ва́шего	мои́х, твои́х на́ших, ва́ших
С. комú? чемú?	моему́, твоему́ на́шему, ва́шему	моёй, твоёй на́шей, ва́шей	моему́, твоему́ на́шему, ва́шему	мои́м, твои́м на́шим, ва́шим
В. когó? что?	мой, твой / моего́, твоего́ наш, ваш / на́шего, ва́шего*	мою́, твою́ на́шу, ва́шу	моё, твоё на́ше, ва́ше	мо́й, тво́й / мои́х, твои́х на́ши, ва́ши / на́ших, ва́ших**
N. кем? чем?	мои́м, твои́м на́шим, ва́шим	моёй, твоёй на́шей, ва́шей	мои́м, твои́м на́шим, ва́шим	мои́ми, твои́ми на́шими, ва́шими
Msc. о ком? о чём?	моём, твоём на́шем, ва́шем	моёй, твоёй на́шей, ва́шей	моём, твоём на́шем, ва́шем	мои́х, твои́х на́ших, ва́ших

- 1) *W przypadku zaimków określających **rzeczowniki żywotne** rodzaju męskiego biernik zaimka będzie identyczny jak dopełniacz: Я ви́дел (когó, что?) **моего́** брата. Там нет (когó, чегó?) **моего́** брата.
- 2) **Biernik liczby mnogiej zaimków określających **rzeczowniki żywotne** będzie identyczny jak dopełniacz. Porównaj: Я ви́дел (когó, что) **твои́х** друзей в кино. У (когó, чегó) **твои́х** друзей мно́го дел. Ты ви́дел (когó, что) **на́ших** де́вушек в магази́не? У (когó, чегó?) **на́ших** де́вушек краси́вые глаза́.

ЗАЙМКИ WSKAZUJĄCE

Są to zaimki, które wskazują na dany przedmiot, osobę lub zjawisko. Różnią się w zależności od rodzaju i liczby rzeczownika, na który wskazują oraz od przypadku, w jakim ten rzeczownik występuje.

	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki	Liczba mnoga
M. кто? что?	этот	эта	это	эти
D. кого? чего?	этого	этой	этого	этих
C. кому? чему?	этому	этой	этому	этим
V. кого? что?	этот / этого*	эту	это	эти / этих**
N. кем? чем?	этим	этой	этим	этими
Msc. о ком? о чём?	этом	этой	этом	этих

- * W przypadku wskazywania na **rzeczowniki żywotne rodzaju męskiego**, biernik będzie równy dopełniaczowi, porównaj:
Я видел (кого, что?) **этого** человека. Там не было (кого, чего?) **этого** человека.
- ** Biernik liczby mnogiej zaimków wskazujących na **rzeczowniki żywotne** będzie identyczny jak dopełniacz. Porównaj:
Он знает (кого, что?) **этих** девушек. Пришли все, кроме (кого, чего?) **этих** девушек.
Я встретила уже (кого, что?) **этих** мужчин. Без (кого, чего?) **этих** мужчин вечеринки не будет.

ПРИМЯОТНИКИ

W zależności od rodzaju i liczby rzeczownika, który określa dany przymiotnik otrzymuje on inna końcówkę:

- **rodzaj męski**: -ой, -ый, -ий (молодой, красивый, синий)
- **rodzaj żeński**: -ая, ая, -яя (молодая, красивая, синяя)
- **rodzaj nijaki**: -ое, -ое, -ее (молодое, красивое, синее)
- **liczba mnoga**: -ые, -ые, -ие (молодые, красивые, синие)

ПРИМЯОТНИКИ ТВАРДОТЕМАТОВЕ

Do tej grupy należą przymiotniki zakończone na -ой, -ый, ая, -ая, -ое, -ое, -ые, -ые

	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki	Liczba mnoga
M. кто? что?	новый	новая	новое	новые
D. кого? чего?	нового	новой	нового	новых
C. кому? чему?	новому	новой	новому	новым
V. кого? что?	новый / нового*	новую	новое	новые / новых**
N. кем? чем?	новым	новой	новым	новыми
Msc. о ком? о чём?	новом	новой	новом	новых

ПРИМЯОТНИКИ МЯГКОТЕМАТОВЕ

Do tej grupy należą przymiotniki zakończone na -ий, -яя, -ее, -ие.

	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki	Liczba mnoga
M. кто? что?	последний	последняя	последнее	последние
D. кого? чего?	последнего	последней	последнего	последних
C. кому? чему?	последнему	последней	последнему	последним
V. кого? что?	последний / последнего*	последнюю	последнее	последние / последних**
N. кем? чем?	последним	последней	последним	последними
Msc. о ком? о чём?	последнем	последней	последнем	последних

- * W przypadku, gdy przymiotnik określa **rzeczownik żywotny rodzaju męskiego**, biernik liczby pojedynczej równy jest dopełniaczowi. Porównaj: Я видела (кого, что?) **стройного** мужчину. Там нет (кого, чего?) ни одного **стройного** мужчины.
- ** Gdy przymiotnik określa **rzeczowniki żywotne**, biernik liczby mnogiej równy jest dopełniaczowi. Porównaj:
Мама привезла (кого, что?) **новых** кошек. Я приготовила место для (кого, чего?) **новых** кошек.
Ты видел (кого, что?) этих **новых** мальчиков? Все, кроме (кого, чего?) этих **новых** мальчиков сдали экзамен.